

ISSN 1727-060X (Print)
ISSN 2664-3162 (Online)

TÜRKOLOGIA TÜRKOLOJİ

№ 4 (116), 2023

Қазан-қараша-желтоқсан / Ekim-Kasım-Aralık

Журнал ҚР Инвестициялар және даму министрлігі
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымы
және ақпараттық агенттігінде тіркелген.

Куәлік № 55-97-Ж 18.ІІ.2005 ж. Халықаралық рецензияланатын журнал.

Индекстер: ROOTINDEXING, Academic Resource Index ResearchBib, Directory of
Research Journal Indexing, ASOS, Indeks Copernicus, MLA International Bibliography

Dergi, Kazakistan Cumhuriyeti Yatırımlar ve Kalkınma Bakanlığı İletişim, Enformasyon ve
Bilgi Komitesi'nin süreli yayın ve haber ajansında
55-97-J 18.02.2005 numaraya kayıtlıdır. Uluslararası hakemli bir dergidir.

Tarama index: ROOTINDEXING, Academic Resource Index ResearchBib, Directory of
Research Journal Indexing, ASOS, Indeks Copernicus, MLA International Bibliography

Шығарылымның сарапшылары:

док. проф. Ибрахим Теллиоглу (Ондокуз Майс университети – Түркия), филол.ғ.к., доц. Пакизат Әуесбаева (М.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты – Қазақстан), док., доц. Екрем Аян (Мұғла Сытқы Кочман университети – Түркия), док., доц. Мұрат Өзкан (Орду университети – Түркия), док., доц. Динчер Атай (Кафказ университети – Түркия), док. Айнұр Ахметова (М.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты – Қазақстан), док. Ибрахим Өзкан (Афион Кожатепе университети – Түркия), док. Дария Өзжан Гүлер (Учак университети – Түркия), док. Абдул Метин Челикбилек (Селчук университети – Түркия), док. Мехмет Гүнеш Шахбаз (Кыркларели университети – Түркия), док. Арзу Кият (Кыргызстан-Түркия Манас университети – Кыргызстан), док. Мехмет Билал Йамак (Кыркларели университети – Түркия), док. Хатидже Керимоғлу (Топкапы университети – Түркия), док. Насиба Джунаева (Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университети – Қазақстан)

Türkistan/Türkistan

2023

АХМЕТ ЯСАУИ
УНИВЕРСИТЕТИ

ISSN 1727-060X (Print)
ISSN 2664-3162 (Online)

ТЮРКОЛОГИЯ TURCOLOGY

№4 (116), 2023

Октябрь-ноябрь-декабрь / October-November-December

Журнал зарегистрирован Комитетом связи, информатизации и информации Министерства по инвестициям и развитию РК свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания и информационного агентства № 5597-Ж 18. II. 2005 г. Международный рецензируемый журнал.

Индексы: ROOTINDEXING, Academic Resource Index ResearchBib, Directory of Research Journal Indexing, ASOS, Indeks Copernicus, MLA International Bibliography

The journal is registered in the periodical and news agency of the Information and Communication Committee of the Ministry of Investment and Development of the RK with No:5597-Zh 18.II.2005 is an international peer-reviewed journal.

Scanned indexes: ROOTINDEXING, Academic Resource Index ResearchBib, Directory of Research Journal Indexing, ASOS, Indeks Copernicus, MLA International Bibliography

Бу Сайымın Hakemleri:

Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU (Ondokuz Mayıs Üniversitesi – Türkiye), Doç. Dr. Pakizat AUESBAEVA (M. Auezov Edebiyat ve Sanat Enstitüsü – Kazakistan), Doç. Dr. Ekrem AYAN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi – Türkiye), Doç. Dr. Murat ÖZKAN (Ordu Üniversitesi – Türkiye), Doç., Dr. Dinçer ATAY (Kafkas Üniversitesi – Türkiye), Dr. Ainur AKHMETOVA (M. Auezov Edebiyat ve Sanat Enstitüsü – Kazakistan), Dr. İbrahim ÖZKAN (Afyon Kocatepe Üniversitesi – Türkiye), Dr. Derya ÖZCAN GÜLER (Uşak Üniversitesi – Türkiye), Dr. Abdul Metin ÇELİKBİLEK (Selçuk Üniversitesi – Türkiye), Dr. Mehmet Güneş ŞAHBAZ (Kırklareli Üniversitesi – Türkiye), Dr. Arzu Kiyat (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi – Kırgızistan), Dr. Mehmet Bilâl YAMAK (Kırklareli Üniversitesi – Türkiye), Dr. Hatice KERİMOĞLU (Topkapı Üniversitesi – Türkiye), Dr. Nassiba JUNAYEVA (Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi – Kazakistan)

Туркестан/Turkestan

2023

ҚҰРЫЛТАЙШЫ

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті

БАС РЕДАКТОР

доктор, профессор Бүлент Байрам

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ

PhD доктор Мадина Молдашева

ЖАУАПТЫ ХАТШЫ

Жұпар Танауова

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ ҚҰРАМЫ

- Ыбраев Шакимашрип – ф.ғ.д., проф. (Ахмет Ясауи университеті, Қазақстан)
- Демир Нуреттин – док., проф. (Хажеттепе университеті, Анкара)
- Экижи Метин – док., проф. (Эге университеті, Түркия)
- Райхл Карл – док., проф. (Бонн университеті, Германия)
- Қоңыратбаев – ф.ғ.д., проф. (Халықаралық туризм және меймандостық университеті, Қазақстан)
- Тынысбек – ф.ғ.д., проф. (Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті, Қазақстан)
- Кұрманбайұлы – ф.ғ.д., проф. (Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті, Қазақстан)
- Шерубай – ф.ғ.д., проф. (Ахмет Ясауи университеті, Қазақстан)
- Түрсүн Хазіретәлі – т.ғ.д., проф. (Ахмет Ясауи университеті, Қазақстан)

РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕСТІҢ ҚҰРАМЫ

- Челик Юксел – док., проф. (Мармара университеті, Түркия)
- Садыков Ташполот – ф.ғ.д., проф. (Бішкек гуманитарлық университеті, Қырғызстан)
- Егоров Николай – ф.ғ.д., проф. (Тіл білімі институты, Ресей Федерациясы)
- Агжа Феррух – док., проф. (Эскишехир Османгази университеті, Түркия)
- Гүл Булент – док., проф. (Эскишехир Османгази университеті, Түркия)
- Елеуов Мадияр – т.ғ.д., проф. (Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Қазақстан)
- Кенжетәев Досай – филос.ғ.д., проф. (Ахмет Ясауи университеті, Қазақстан)
- Габибейли Иса – док., проф. (Әзербайжан Ұлттық ғылым академиясы, Әзербайжан)
- Алдаш Айманкүл – ф.ғ.д., проф. (А.Байтұрсынов атындағы Тіл білімі институты, Қазақстан)
- Рахманов Насимхон – ф.ғ.д., проф. (Өзбекстан Ұлттық университеті, Өзбекстан)
- Йылдырым Күршат – док., проф. (Стамбұл университеті, Түркия)
- Қынажы Баран Жемиле – док., доц. (Анкара Қажы Байрам Вели университеті, Түркия)
- Әбжет Бақыт – ф.ғ.к., доц. (Ахмет Ясауи университеті, Қазақстан)
- Әуесбаева Пакызат – ф.ғ.к., доц. (М.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты, Қазақстан)
- Қошанова Нағима – ф.ғ.к., доц. (Ахмет Ясауи университеті, Қазақстан)
- Мараш Ласло – PhD (Амстердам университеті, Нидерланд)
- Журакузиев Нодирбек – PhD (Ә.Науаи атындағы өзбек тілі мен әдебиеті университеті, Өзбекстан)

SAHİBİ
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi

EDİTÖR

Prof. Dr. Bülent Bayram

EDİTÖR YARDIMCISI

Dr. Madina Moldasheva

SEKRETER

Jupar Tanauova

YAYIN KURULU

İbrayev Shakimashrip	– Prof. Dr. (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan)
Demir Nurettin	– Prof. Dr. (Hacettepe Üniversitesi, Türkiye)
Ekici Metin	– Prof. Dr. (Ege Üniversitesi, Türkiye)
Reichl Karl	– Prof. Dr. (Bonn Üniversitesi, Almanya)
Konyratbayev Tynysbek	– Prof. Dr. (Uluslararası Turizm ve Otelcilik Üniversitesi, Kazakistan)
Kurmanbayuli Şerubai	– Prof. Dr. (L.N. Gumilev Avrasya Ulusal Üniversitesi, Kazakistan)
Tursun Haziretali	– Prof. Dr. (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan)

DANIŞMA KURULU

Çelik Yüksel	– Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi, Türkiye)
Sadykov Taşpolot	– Prof. Dr. (Bishkek Humanitarian University, Kırgızistan)
Yegorov Nikolay	– Prof. Dr. (Dilbilim Enstitüsü, Rusya Federasyonu)
Ağca Ferruh	– Prof. Dr. (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye)
Gül Bülent	– Prof. Dr. (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye)
Eleuov Madiyar	– Prof. Dr. (Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi, Kazakistan)
Kenzhetayev Dossay	– Prof. Dr. (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan)
Gabibeyli İsa	– Prof. Dr. (Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi, Azerbaycan)
Aldaş Aymankul	– Prof. Dr. (A. Baitursynov Dilbilim Enstitüsü, Kazakistan)
Rakhmanov Nasimhon	– Prof. Dr. (Özbekistan Ulusal Üniversitesi, Özbekistan)
Yıldırım Kürşat	– Prof. Dr. (İstanbul Üniversitesi, Türkiye)
Kınacı Baran Jemile	– Doç. Dr. (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye)
Abjet Bakıt	– Doç. Dr. (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan)
Auesbayeva Pakizat	– Doç. Dr. (M. Auezov Edebiyat ve Sanat Enstitüsü, Kazakistan)
Koşanova Nagima	– Doç. Dr. (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan)
Maraş Laszlo	– Dr. (Amsterdam Üniversitesi, Hollanda)
Zhurakuziev Nodirbek	– Dr. (A. Navai Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi, Özbekistan)

OWNER

Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University

EDITOR-IN-CHIEF

Prof. Dr. Bülent Bayram

ASSOCIATE EDITOR

Dr. Madina Moldasheva

EXECUTIVE SECRETARY

Zhupar Tanauova

EDITORIAL BOARD

Ibrayev Shakimashrip	– Prof. Dr. (Akhmet Yassawi University, Kazakhstan)
Demir Nurettin	– Prof. Dr. (Hacettepe University, Turkey)
Ekizhi Metin	– Prof. Dr. (Ege University, Turkey)
Reichl Carl	– Prof. Dr. (Bonn University, Germany)
Konyratbaev Tynysbek	– Prof. Dr. (International University of Tourism and Hospitality, Kazakhstan)
Kurmanbayuly Sherubai	– Prof. Dr. (L.N. Gumilyov Eurasian National University, Kazakhstan)
Tursun Khazretali	– Prof. Dr. (Akhmet Yassawi University, Kazakhstan)

ADVISORY BOARD

Çelik Yüksel	– Prof. Dr. (Marmara University, Turkey)
Sadykov Tashpolot	– Prof. Dr. (Bishkek Humanitarian University, Kyrgyzstan)
Egorov Nikolay	– Prof. Dr. (Institute of Linguistics, Russian Federation)
Agzha Ferrukh	– Prof. Dr. (Eskisehir Osmangazi University, Turkey)
Gul Bulent	– Prof. Dr. (Eskisehir Osmangazi University, Turkey)
Eleuov Madiyar	– Prof. Dr. (Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan)
Кенжетаев Досай	– Prof. Dr. (Akhmet Yassawi University, Kazakhstan)
Габибейли Иса	– Prof. Dr. (Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan)
Aldash Aimankul	– Prof. Dr. (A. Baitursynov Institute of Linguistics, Kazakhstan)
Rakhmanov Nasimkhon	– Prof. Dr. (National University of Uzbekistan, Uzbekistan)
Yildirim Kurshat	– Prof. Dr. (Istanbul University, Turkey)
Kinazhi Baran	– Doç. Dr. (University Ankara Hadji Bayram Veli, Turkey)
Zhemile	
Abzhet Bakyt	– Doç. Dr. (Akhmet Yassawi University, Kazakhstan)
Auesbayeva Pakizat	– Doç. Dr. (M. Auevov Institute of Literature and Art, Kazakhstan)
Koshanova Nagima	– Doç. Dr. (Akhmet Yassawi University, Kazakhstan)
Marash Laszlo	– PhD (Amsterdam University, Netherlands)
Zhurakuziev	– PhD (A.Navoi Tashkent State University of Uzbek Language and Literature, Uzbekistan)
Nodirbek	

УЧРЕДИТЕЛЬ

Международный казахско-турецкий университет им. Х.А. Ясави

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

доктор, профессор Булент Байрам

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

доктор PhD Мадина Молдашева

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ

Жупар Танауова

СОСТАВ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

- Ибраев Шакимашрип – д.ф.н., проф. (университет Ахмеда Ясави, Казахстан)
Демир Нуреттин – док., проф. (университет Хажеттепе, Турция)
Экижи Метин – док., проф. (университет Эге, Турция)
Райхл Карл – док., проф. (университет Бонн, Германия)
Коныратбаев Тынысбек – д.ф.н., проф. (Международный университет туризма и гостеприимства, Казахстан)
Курманбайулы – д.ф.н., проф. (Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Казахстан)
Шерубай – д.и.н., проф. (Университет Ахмеда Ясави, Казахстан)
Турсун Хазретали – д.и.н., проф. (Университет Ахмеда Ясави, Казахстан)

СОСТАВ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА

- Челик Юксел – док., проф. (Университет Мармара, Турция)
Садьков Ташполот – д.ф.н., проф. (Бишкекский гуманитарный университет, Кыргызстан)
Егоров Николай – д.ф.н., проф. (Институт языкознания, Российская Федерация)
Агжа Феррух – док., проф. (Эскишехирский университет Османгази, Турция)
Гюл Бюлент – док., проф. (Эскишехирский университет Османгази, Турция)
Елеуов Мадияр – д.и.н., проф. (Казахский национальный университет им. Аль-Фараби, Казахстан)
Кенжетаев Досай – д.филос.н., проф. (Университет Ахмеда Ясави, Казахстан)
Габибейли Иса – док., проф. (Азербайджанская Национальная Академия Наук, Азербайджан)
Алдаш Айманкуль – д.ф.н., проф. (Институт языкознания им. А.Байтурсынова, Казахстан)
Рахманов – д.ф.н., проф. (Национальный университет Узбекистана, Узбекистан)
Насимхон – д.ф.н., проф. (Национальный университет Узбекистана, Узбекистан)
Йылдырым – док., проф. (Стамбульский университет, Турция)
Кюршат – д.ф.н., проф. (Национальный университет Узбекистана, Узбекистан)
Кынажи Баран – док., доц. (Университет Анкары Хаджи Байрам Вели, Турция)
Жемиле – док., доц. (Университет Анкары Хаджи Байрам Вели, Турция)
Абжет Бакыт – к.ф.н., доц. (Университет Ахмеда Ясави, Казахстан)
Ауесбаева Пакизат – к.ф.н., доц. (Институт литературы и искусства им. М. Ауэзова, Казахстан)
Кошанова Нагима – к.ф.н., доц. (Университет Ахмеда Ясави, Казахстан)
Мараш Ласло – PhD (Амстердамский университет, Нидерланды)
Журакузиев – (PhD (Университет узбекского языка и литературы им. А.Наваи, Узбекистан)
Нодирбек – д.ф.н., проф. (Университет Ахмеда Ясави, Казахстан)

МАЗМҰНЫ * CONTENTS * İÇİNDEKİLER * СОДЕРЖАНИЕ

ARIF AKBAŞ * АРИФ АКБАШ

Kıtlık, Şiddet ve Sovyet Kazakistanı'nın Oluşumu: 1932-1933 Olayları

- Famine, Violence and The Formation of Soviet Kazakhstan: Events of 1932-1933 1-12
Ашаршылық, зорлық-зомбылық және Кеңестік Қазақстанның құрылуы: 1932-1933 жылдардағы оқиғалар
Голод, насилие и формирование Советского Казахстана: события 1932-1933 гг.

ERDAL ADAY * DINA ABDYGALIYEVA

ЕРДАЛ АДАЙ * ДИНА ӘБДІҒАЛИЕВА

Kazak Halk İnançında Atalar Kültü, Cin, Şeytan ve Melek (Mangıstav Eyaleti Örneği)

- Ancestral Cult, Jinn, Devil And Angel in Kazak Folk Beliefs (Example of Mangıstav Province) 13-30
Қазақ халық нанымдындағы ата-баба культі, жын, шайтан мен періште (Маңғыстау облысы мысалында)
Култ предков, джинна, дьявола и ангела в казахских народных верованиях (на примере Мангыстауской области)

ЖАНАР ӘБДІҒАППАРОВА * ZHANAR ABDIGAPBAROVA

М.Әуезовтің «Қилы заман» романы және оның тарихи-саяси маңызы

- The Novel "Qily zaman" by M. Auezov and its Historical and Political Significance 31-71
M. Auezov'un *Kily Zaman* Adli Romanının Tarihsel ve Politik Önemi
Роман М.Ауэзова «Лихая година» и его историко-политическое значение

МЕЖНУН ЙЫЛМАЗ * MECNUN YILMAZ

Союзы сибирских шибанидов с тюркскими и монгольскими группами в военно-политических целях

- Alliances of the Siberian Shibanids With the Turkic and Mongolian Groups for the Military-Political Purposes 73-85
Sibir Şibanilerinin Türk ve Moğol Gruplarıyla Askeri ve Siyasî Amaçlar Doğrultusunda Kurdukları İttifaklar
Сібір шибанидтерінің түркі және монғол топтарымен әскери-саяси мақсаттағы одақтары

*KÜRŞAT YILDIRIM * KURŞAT İYİLDİRİM*

Evaluations of Sources on the History of the Relations Between the Yuan Dynasty and the Golden Horde

87-93

Юань әулеті мен Алтын Орда қатынастары тарихының дереккөздеріне баға беру
Yuan Hanedanlığı ve Altın Orda İlişkileri Tarihinin Kaynakları Üzerine Değerlendirmeler
Оценка источников по истории взаимоотношений династии Юань и Золотой Орды

*ЖАНСЕЙІТ ТҮЙМЕБАЕВ * ZHANSEIT TUIMEBAYEV*

Тіл біліміндегі урал-алтай және алтай гипотезаларының қалыптасу және даму тарихы

95-127

History of the Formation and Development of the Ural-Altai and Altai Hypotheses in Linguistics

Dilbilimde Ural-Altay ve Altay Hipotezlerinin Oluşumu ve Gelişiminin Tarihi

История становления и развития урало-алтайской и алтайской гипотез в языкознании

*ДЖЕРАРД КЛАУСОН (АУД.: КУТЛУАЙ ЕРК) * GERARD CLAUSON (ÇEV. KUTLUAY ERK)*

Turkish and Mongolian Horses and Use of Horses - An Etymological Study

129-137

Түрік және моңғол халықтарындағы жылқы атауына байланысты этимологиялық зерттеу

Этимологическое исследование, связанное с названием лошади у тюркских и монгольских народов